

Mit tud a történetírás a családomról?

- Nevek, évszámok és emberek

Anett Hajnal
doktorandusz
Andrássy Egyetem Budapest

Haschek Róza
(1919-2009)

Haschek Róza
(1919-2009)

Lebhardt Róza - Haschek Lőrinc
(1890-1940) (1892-1944)

Haschek Róza
(1919-2009)

Lebhardt Róza - Lorenz Haschek
(1890-1940) (1892-1944)

Haschek Róza
(1919-2009)

Lebhardt Róza - Lorenz Haschek
(1890-1940) (1892-1944)

Lebhardt Károly - Harrer Anna
(1851-1910) (1859-1893)

Haschek Róza	-	Bartek Pál
(1919-2009)		(1912-1998)
Lebhardt Róza	-	Lorenz Haschek
(1890-1940)		(1892-1944)
Lebhardt Károly	-	Harrer Anna
(1851-1910)		(1859-1893)
Lebhardt József	-	Stadler /Staller Rozina
		(1816-1901)

Harrer Anna

(1859-1893)

Harrer József - Greiszl / Kreisl Katalin
(1833-1914)

Harrer Anna

(1859-1893)

Greiszl / Kreisl Katalin – Harrer József

(1833-1914)

Kreisl Mátyás – Reich Katalin

- **Haschek**
- Lebhardt
- Harrer
- Greiszl / Kreisl
- Stadler /Staller
- Gruber
- Hilberth
- Wayand
- Gebhardt
- Wimmer
- Neubauer
- Wiedermann
- Reich

- Ulicska
- Doglioni
- Balogh
- Molnár

„német nyelven behatólag megmagyaráztam”
Lebhardt Károly végrendelete, 1909

Fővá
Levé
Látogatási száma

talajára a neve nemcsak nyelvben beha-
tósan megmagyaráztam, hogy azt
a végrendeletben a kárhozattal minden-
ben meggyőzően is, végrendeletben
si intézkedéseit helyesen tartalmazó-
nak kijelentette hogy továbbá
az 1874. évi XXXV. törvények 525-
nek minden rendelkezésére be lett
kötve, - hogy továbbá végrendelet-
ző végrendeletben a kárhozattal helyes
egy hitelesített másolatot a kárhozattal
bizonygáltatni is hogy minden után
az okirat a végrendelettel, a
kárunk is a jelenlevő orvos által va-

Szakirodalom

- Létay Miklós: Óbuda parasztpolgárainak anyagi kultúrája és társadalma (1848-1945)
- Gundel Imre-Harmath Judit: A vendéglátás emlékei
- Hambuch, Wendelin (Hrsg.): Deutsche in Budapest
- L. Nagy Zsuzsa: A haszonból élő kispolgár
- Tóth Ágnes – Vékás János: Család és identitás. A vegyes házasság szerepe a magyarországi kisebbségi közösségek reprodukciójában
- Seewann, Gerhard: Geschichte der Deutschen in Ungarn Band 1 und 2

Visszaemlékezés, korabeli újságok, irodalom, játékfilm

- Gálosfai Jenőné: Német földről, gyalogszerrel, tutajjal... / Zu Wasser und zu Lande – aus Deutschland
- Harrer Ferenc: Egy magyar polgár élete
- Budapesti Hírlap, Népszava, Tolnai Világlapja stb.
- Fogolytörzskönyv
- Krúdy Gyula: Krúdy Gyula: A legnagyobb bolond
- „Fűszer és csemege” játékfilm, 1939

Létay: Óbuda parasztpolgárainak...

„1698-1750 között Schwarzwaldból és
Württembergből német parasztokat
telepítettek”

Létay: Óbuda parasztpolgárai...

„A préselés a következőképpen történt. Az "asztal"-ra állított "kosarat " megtöltötték szőlővel, majd a két darabból álló "fedő"-vel ("ganz"; ném. Ganz = tömb) letakarták. Ennek tetejére fahasábokat ("undellog"; ném. Unterlage = alátét, alj) helyeztek, vagyis kitöltötték a "kosár " felső pereme és a vízszintes, kezdő helyzetben levő főfa közötti rést. A tengelynyilásból kihúzták a faékeket ("nódl"; ném. Nadel = tü). Az "orsó"-ba ("spindl"; ném. Spindel = orsó) csúsztatható forgatókar segítségével a gerenda szabad végét a lehető legmagasabb felnyomták.”

Létay

„Az utcaképet a parasztházak százai uralták. William Rey francia utazó joggal állapíthatta meg 1849-ben, hogy „Óbuda . . . Pesthez hasonlítva valóságos falu”.“

Létay

„A parasztpolgárok bútorait **óbudai asztalosok** készítették. Anyaga többnyire diófa, színe közép- vagy sötétbarna volt. Stílusa megegyezett a korabeli egyszerű, polgári bútorokkal. Egy-egy szoba berendezése általában **két ruhásszekrényből, két támlás ágyból, két éjjeliszekrényből, mosdószekrényből, asztalból, székekből, tükörből, esetleg sublótból** (fiókos szekrény) és íróasztalból állt. A falakon egyszerű **olajnyomatok, szentképek, fényképek** függtek. A gazdák vallásosságának megfelelően a feszület sem hiányzott a szobákból. A bejárati ajtó fölé szentképes fémlapocskát, ún. „**házi áldás**”-t szegeztek. A konyhában **festett konyhaszekrény, asztal, székek és a tűzhely** állt. A falon fa vagy porcelán **fűszertartó készlet** lógott. Az éléskamrában fapolcok sorakoztak. A fal mellé, a földre lisztet, cukrot, zsírt stb. tartalmazó edényeket tettek. A mennyezet közelében farudak húzódtak, ezekre akasztották a húsféléket. Az **elektromos áram 1900-as években** történt fokozatos bevezetése előtt petróleumlámpával világítottak Óbudán. A lakószobákban a lámpa csillárszerű burás tartóban lógott. A szobákban cserép- vagy vaskályhával fűtöttek. Húsvét és búcsú (jún. 29.) előtt az **asszonyok** kívül-belül **kimeszelték a falakat**, majd alaposan kitakarították az egész házat.”

Létay

„A parasztpolgárok **házaik nemzedékről nemzedékre** öröklődtek. A családok természetes szaporodásából (átlag **3 gyermek**) fakadó igények azonban lassanként meghaladták az ily módon rendelkezésre álló lakások befogadóképességét. Ezen túlmenően Óbuda egészét tekintve is egyre inkább **lakáshiány** mutatkozott, nem utolsósorban az immigráció hatására. Tehát a felnövekvő és családot alapító generációk lehetőségeik, vagyoni helyzetük szerint többféle utat követtek. Egyszerűbb megoldásként **átépítették**, illetve hozzáépítéssel különböző mértékben növelték a szülői házat. Más esetekben házat **béreltek**, vásároltak vagy **építettek**. A gazdálkodók házaiban létesített (bér)lakások következtében megszokottá vált **különböző foglalkozású** egyének együttélése. Akár a szülő-gyermek, akár a tulajdonos-bérlő viszonyt vesszük, mindkettőnél előfordult, hogy az előbbi még mezőgazdasági termeléssel, az utóbbi már ipari munkával foglalkozott.”

Létay

„Az óbudai parasztpolgárok étrendjében nem fedezhetünk fel különleges ételeket, mindegyik előfordult a korabeli polgárság asztalán is. Az elkészítési módok sem mutattak kirívó eltéréseket.”

- hétfő (hús) leves, főzelék
- kedd (hús) leves, főzelék
- szerda leves, metélt tészta
- csütörtök (hús) leves, főzelék
- péntek bableves, metélt tészta
- szombat húsleves, főzelék
- vasárnap húsleves, baromfi / marhahús, burgonya, sütemény

Létay

„A parasztpolgárokat a német nyelv ismerete jellemezte. Bár a 19. század végén még éltek olyan személyek, akik nem tudtak magyarul, a múlt század második felében a döntő többség, a századforduló után pedig kivétel nélkül mindenki kétnyelvű volt. A passzív nyelvismereten túl, a német és magyar nyelv tényleges használatának időhatárait és alkalmait meghatározni már bonyolultabb feladat. A nyelv, a társadalom, illetve a kettő közötti viszony állandó változásának tudatában, most csak két helyzetkép felvillantására vállalkozunk. A 19. század második felében a parasztpolgárok családon belül, valamint a gazdák egymás között németül beszéltek. Más esetekben magyarra fordították a szót, melyet sokan idegenszerű kiejtéssel beszéltek. A 20. században a magyar nyelv használata egyre gyakoribbá vált, nem utolsósorban az óbudai társadalom átalakulásának hatására. A második világháborút követő történelmi fordulat következtében a német nyelv használata végképp háttérbe szorult. Részben ezzel, részben a hagyományos gazdálkodás elhalásával magyarázható, hogy számos német terminus feledésbe merült és felidézésük csak hiányosan sikerült, amikor gyűjtéseink során ezekről érdeklődtünk.”

Létay

„A gazdálkodó családok gyermekei egymás között házasodtak. Ez a szokás annyira következetesnek bizonyult, hogy szinte endogámiának nevezhető. Így alakultak ki azok a bonyolult rokoni kapcsolatok, melyek rendkívüli szétágazását, s ugyanakkor egybefonódását, még napjainkban is tapasztalhattuk.”

Létay

„A házasságokból átlag három gyermek született, de nem számított ritkaságnak a 4—6 gyermek sem.”

A legkedveltebb keresztnévek:

1843	1. Róza, Rozina	2. Katalin	3. Anna
	1. József	2. János	3. Márton
1873	1. Mária	2. Róza, Rozina	3. Magdolna
	1. József	2. Ferenc	3. István

Gundel – Harmath: A vendéglátás emlékei

Budán és Pesten szinte nem találni magyar nevet a kisvendéglők között, csak németet: Eisenmagen, Grünhut, Gutfreud, Herrnhut, Hocheisl, Kirchknopf, Neugeboren, Polster, Schwab, Vielwenig, Weinberger.

L. Nagy: A haszonból élő kispolgár

„klasszikus” kispolgár (kereskedő vagy iparos):

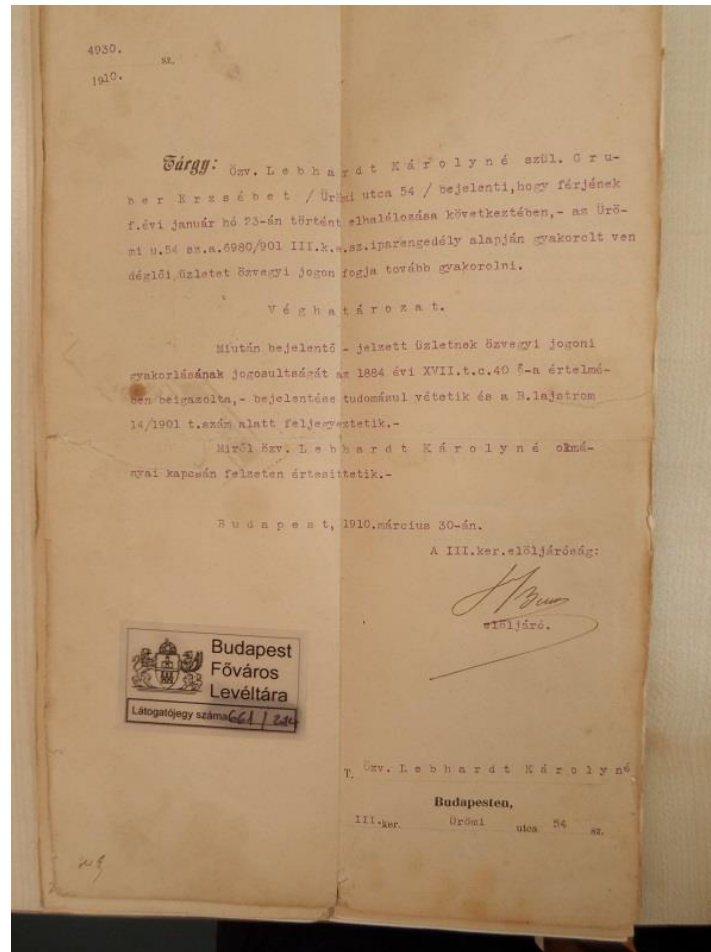
a saját bevételeiből él

- önálló
- független
- nincs főnöke
- nem kell alkalmazkodnia

spórol:

- befektet
- fejleszt
- tartalékol

Gruber Erzsébet továbbviszi elhalt férje üzletét(1910)

Lebhardt Ferenc munkakönyve, 1922

Munkaadó: az édesanyja

A segéd (gyári munkás)					A munkaadó sajátkező aláírása és annak kelte	A munkaviszonyban beállott változásnak az iparhatóság részéről való igazolása
A munkaadó neve, foglalkozása és lakóhelye	munkabeszámoló napja	foglalkozása	munkából kilépésének napja	munkabére		
Lebhardt Ferenc Vörösmarty u. 54.	1921 X/23	kezelő osztály		7	Lebhardt Ferenc 1921. Nov. 23-án	Beállított 1922 május Budapesti szállodai és vendéglátásügyi igazgatóság.

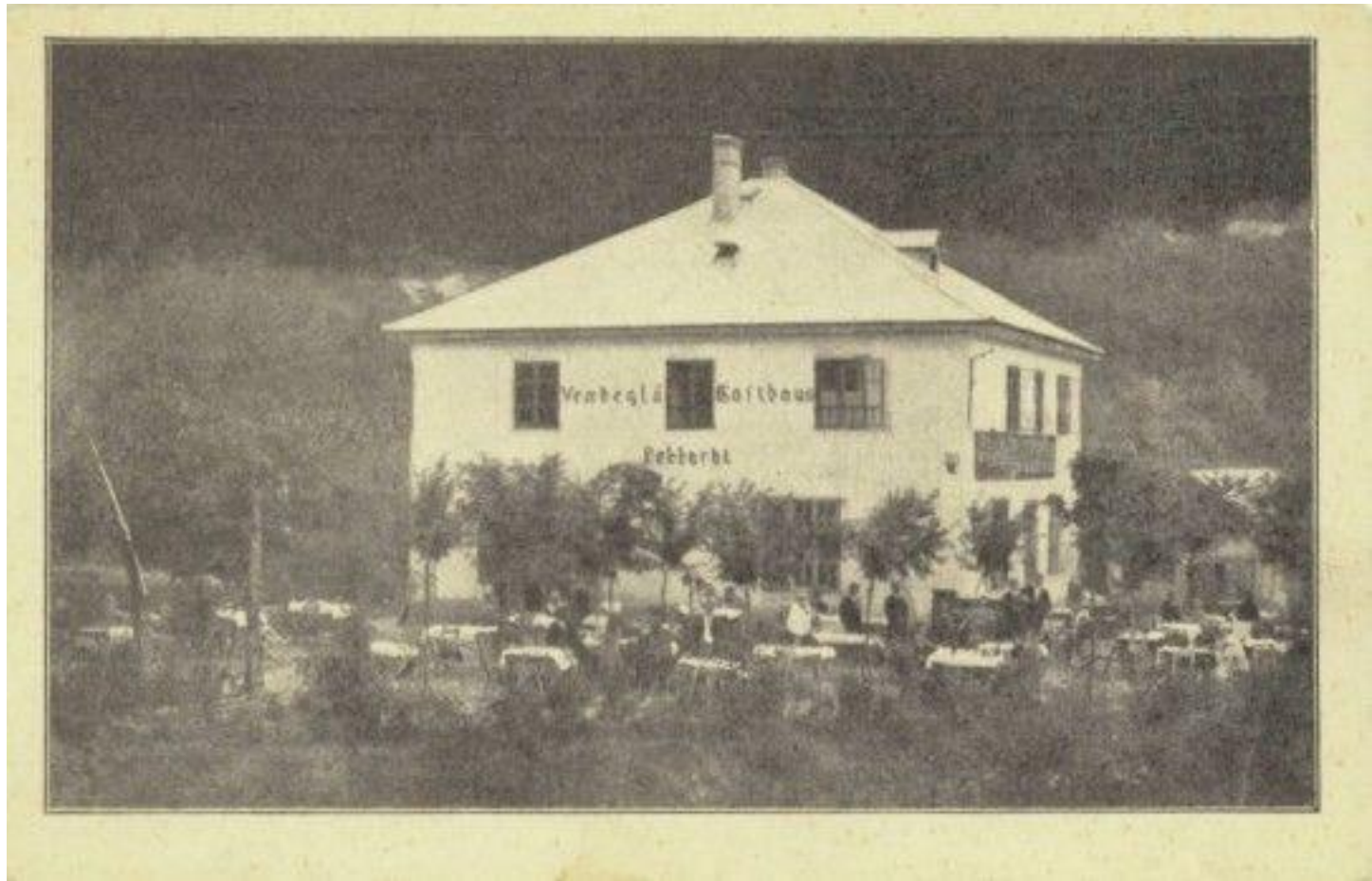

**Budapest
Főváros
Levéltára**

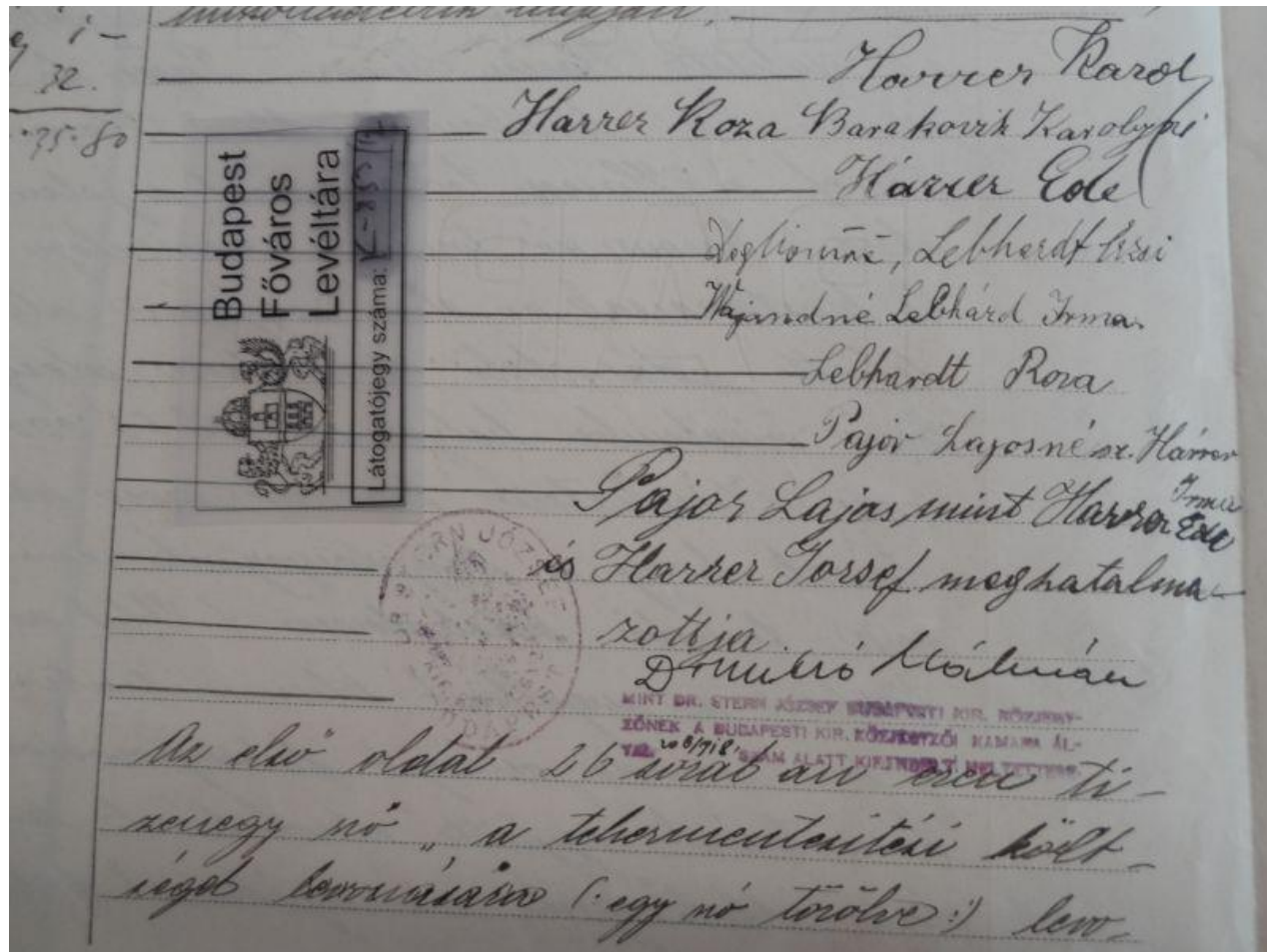
Látogatójegy száma 661 / 214

Vendéglő Gasthaus Lebhardt

forrás: egykor.hu

Magyarosított aláírások egy szerződésen (Lebhárd Irma, Hárrer Irma), 1918

Aláírások, 1918

afarrok

Harrer Károly J
Barakovits
Flora Gole

Sztyoni Terence néül Leberak Erőlet.
Wajand Guláne. néül Lehardtt Irma.
Harbek Lorincné' néül Lehardtt Rosa
Pajor Lajosné néül Harrec Irma
Pajor Lajos mint Harrec Edes Jozsef
meghatalmarotja,

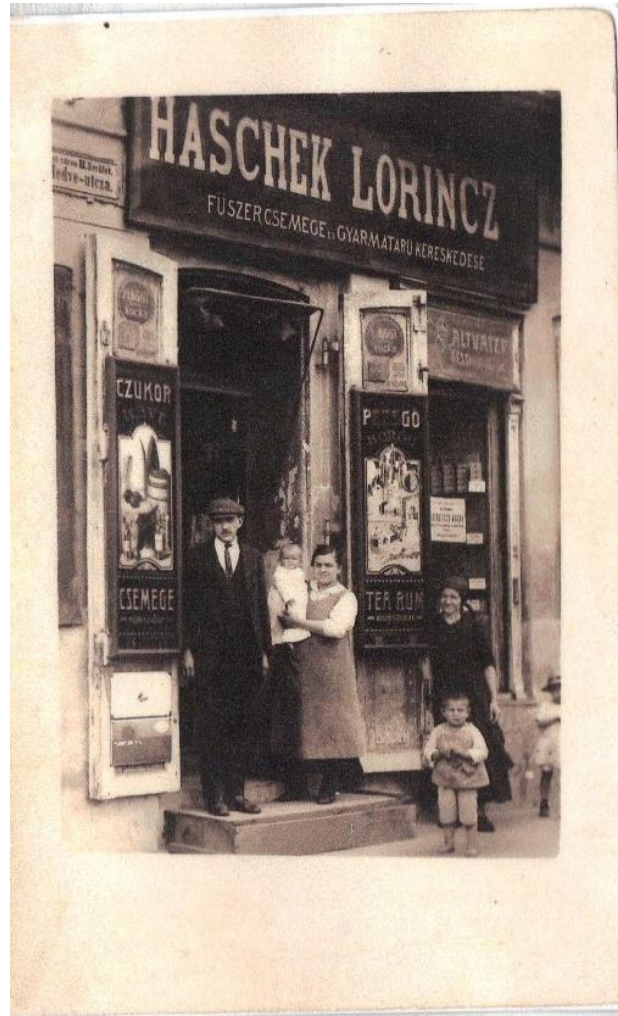
Harrec Jozsef
Harrec Jozsef

 Budapest
Főváros
Levéltára

Látogatójegy száma: *5527*

Haschek Lőrinc boltja a Medve utcában, 1921

Magyarosított aláírások, 1926 (Csúcshegyi telek megvétele)

Haschek Lorenz / Lőrinc

Jantschik / Jancsik Adél

ajánlatkészen aláírta.

Budapest 1926 Egyeszerhi leuessa
1926. évi április hó 12. tizenkétedikén.

Polgár Lajos

Polgár Lajos ne nit. Jantschik Adél
Jancsik Adél
Haschek Lőrinc

Dr. Stern József

Haschek Lőrinc, lánya, Rózsika, és felesége Lebhardt Róza
a Csévy utcai boltban, 1935 körül

Családi idill Haschekéknél bécsi rokonokkal 1935 körül

Köszönöm a figyelmet!

svabcsaladtortenet.wordpress.com

[hajnal.b.anett \(kukac\) gmail.com](mailto:hajnal.b.anett@gmail.com)